

Steínerpedagogíe

*drie ínleidende voordrachten
voor ouders, leraren en
belangstellenden*

schooljaar 2014-2015

De driedimensionale mens en zijn zevenjaren-rítme

*Hoe ga je om met je kleíne kínd?
Sleutels voor een gezonde ontwikkeling
(1-7)*

Klaar Aerts Federatíe Steínerscholen,
dí 23 september 2014

*Ademend leren ín de lagere school.
Het jonge kínd en zijn meester(es) (7-14)*

Sígurd Borghs Turnhout
dí 18 november 2014

*De weg naar een ríjk oordeelsvermogen
ín puberteit en adolescentíe (12-18)*

Herman Meyvís Berchem
Wílbert Lambrechts Antwerpen
dí 10 februarí 2015

De sprekers zíjn allen actief (geweest) ín de pedagogísche sectíe
van de Antroposofísche Vereníging van België.

aanvang telkens om 20u00, ínkóm gratis

STEINERSCHOOL ANTWERPEN
VOLKSTRAAT 40
2000 ANTWERPEN
[www. steinerschoolantwerpen.be](http://www.steinerschoolantwerpen.be)
[www. hiberniaschool.be](http://www.hiberniaschool.be)

De driedimensionale mens en zijn zevenjaren-ritme

Rudolf Steiner sprak in 1917 na meer dan dertig jaar vorsen en overwegen, een eenvoudige, maar verrijkende gedachte uit: dat de mens geen ééndimensionaal, tot één principe terug te voeren wezen is, maar minstens een driedimensionaal wezen is. Deze driedimensionaliteit las hij af uit een zeer zorgvuldige studie van het grondconcept van onze lichaamsbouw. Uit de polariteit van **hoofd** en **ledematen**, het spanningsveld van bolvormigheid en lineariteit, van relatieve afgesloten en dynamische openheid, ontstaat in het midden een **romp** als synthese. Die maakt in ritmische pulsatie een harmonische verbinding, een ademend hart tussen beneden en boven, binnen en buiten, openheid en afzondering, spierstelsel en zenuwstelsel, denken en willen. Dit morfologische oerpatroon onderzocht hij tot in zijn anatomische en fysiologische consequenties.

Nog voor 1917 had Rudolf Steiner echter al over pedagogische wetmatigheden nagedacht. Zo kwam hij in 1905 reeds tot een andere belangrijke ontdekking. Toen al zag hij dat pedagogie maar menselijk kan worden als het fundamenteel iets anders is dan uitvoering van dwingende sociaal-economische-politieke programma's. Het is *voeding geven aan natuurlijke, bio-ritmische processen die zich bewust-onbewust in ons organisme en wezen voltrekken*. Worden deze in de opvoeding gerespecteerd en versterkt op de juiste wijze dan leiden zij tot zelfdeterminatie, tot vrij handelen door een zelfbewuste persoon. Ademhalen is daar een voorbeeld van of het ritme van dag en nacht, slapen en wakker zijn. Een ander voorbeeld van die processen is het zogenaamde *zevenjaren-ritme* in de menselijke ontwikkeling.

In de dagelijkse praktijk van de steinerpedagogie werken dit zevenjaren-ritme en de driedimensionale structuur van de lichaamsontwikkeling versterkend op elkaar in. Iedere fase vraagt om zijn eigen aanpak en er dient toch telkens met de *gehele mens* rekening te worden gehouden.

